

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความรู้ พฤติกรรมการบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ พฤติกรรมการบริโภคและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคพืชผักปลอดสารพิษ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ผ่านการอบรมในโครงการอาหารปลอดภัยของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสถิติ t-test และ ANOVA

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษ ระดับปานกลาง โดยมีความรู้แยกรายข้อดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับปานกลาง เรื่องผักประเภทใบ เช่น ผักกาดขาว ผักคะน้าและประเภทผล เช่น พริกทอง มัน บวบ ที่มีจำหน่ายทั่วไปในตลาด ไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การทำความสะอาดผักโดยการล้างน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง จะสามารถล้างสารพิษตกค้างออกได้แต่ไม่ 100 เปอร์เซ็นต์ และผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเลย

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ระดับมาก เรื่อง การรับประทานผักมีประโยชน์ต่อร่างกาย ผักที่มีความปลอดภัยจากสารพิษและมีคุณค่าต่อร่างกาย คือ ผักที่วางขายตามท้องตลาด และผักพื้นบ้าน เช่น สะเดา กระถิน ยอดแค สะตอ เป็นผักที่ปลอดภัยจากสารพิษที่ควรนำมาบริโภคเป็นประจำ ผักบริโภคผัก เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา ที่มีจำหน่ายทั่วไปในตลาดไม่มีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การกินผักผลไม้ที่มีสารพิษตกค้างอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย การซื้อผักมาจากตลาดจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความสะอาดอย่างถูกวิธีก่อนปรุงหรือรับประทานทุกครั้ง การใช้น้ำยาล้างผัก น้ำส้มสายชู ต่างทับทิม หรือวิธีการล้างสารพิษตกค้างอื่นใดก็ไม่สามารถล้างสารพิษได้หมด 100

เปอร์เซ็นต์ การเลือกซื้อผักที่ขายตามท้องตลาด บางครั้งไม่มีความมั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษ ผักปลอดภัยจากสารพิษที่วางขายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำมีความปลอดภัยกว่าผักปลอดสารพิษที่วางขายในตลาดทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ระดับน้อย เรื่อง ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีในระยะเริ่มต้นของการเพาะปลูก นอกจากนั้นจะไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิตอีก และผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชที่มีระยะเวลาเก็บที่ไม่เป็นอันตราย

5.1.2 พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ระดับต่ำ แต่ในด้านปฏิบัติเช่น เลือกรับประทานหรือเลือกซื้อ การล้างทำความสะอาดก่อนนำมาปรุงหรือนำมาบริโภคอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากถึงระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมแยกรายชื่อดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ซื้อผักปลอดสารพิษมาบริโภคในครั้งแรก ได้แก่ เป็นผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว ร้อยละ 32.4 ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาในรอบ 3 เดือน บริโภคผักปลอดสารพิษความถี่โดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (มือ) ร้อยละ 49.3 และในการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษจะเลือกยี่ห้อหรือตราผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ ร้อยละ 71.9 ส่วนมูลเหตุสำคัญที่เลือกผักปลอดสารพิษยี่ห้อดังกล่าวข้างต้น เพราะไว้ใจได้ว่าปลอดสารพิษจริง ร้อยละ 100

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องยี่ห้อและบรรจุภัณฑ์ของผักปลอดสารพิษมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษมาก ปานกลาง และมากที่สุด ร้อยละ 29.5, 24.7 และ 19.9 ตามลำดับ และชนิดผักที่ซื้อเป็นประจำ ได้แก่ ผักคะน้า ผักกาดขาวและผักบุ้ง ร้อยละ 96.6, 79.5 และ 51.4 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษบ่อยครั้งเพียงใดในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 1 มื้อ ร้อยละ 31.5 รองลงมา สัปดาห์ละ 2-3 มื้อ ร้อยละ 26.7 สัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง ร้อยละ 23.3 และสถานที่ซื้อผักปลอดสารพิษเป็นประจำ ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ตที่ใกล้บ้าน ตลาดสดขนาดใหญ่และตลาดสดทั่วไป ร้อยละ 76.0, 51.4 และ 35.6 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องบริโภคผักที่เป็นพืชผักพื้นบ้านที่ปลูกในพื้นที่หรือนำมาจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผักชะอม ผักตำลึง ฯลฯ ที่เป็นพืชผักพื้นบ้านมากน้อยแค่ไหน ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เคยเป็นบางครั้ง ร้อยละ 27.4 รองลงมา เคยเป็นประจำหากมีโอกาส

ร้อยละ 8.2 ส่วนการซื้อผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ผู้ซื้อ คือ แม่บ้าน พ่อบ้าน และบุตร ร้อยละ 76.0, 11.6 และ 7.5 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องโอกาสเลือกบริโภคระหว่างผักพื้นบ้านที่อยู่ในบริเวณบ้านกับผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด กลุ่มตัวอย่างจะเลือกผักพื้นบ้านมากกว่า ร้อยละ 75.3 รองลงมา เลือกผักพื้นบ้านหรือผักที่ปลอดสารพิษที่จำหน่ายจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ร้อยละ 19.2 เลือกผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดมากกว่า ร้อยละ 5.5 และในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาเคยตรวจหาสารพิษในเลือดโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือจากหน่วยงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 39.0 เคยตรวจงานมาแล้ว และไม่เคย ร้อยละ 32.9 และ 28.1 ตามลำดับ

5.1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ สถานะ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่แตกต่างกัน จะมีระดับความรู้การบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.1.4 ความสนใจในการพัฒนาการปลูกผักปลอดสารพิษแบบมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในความหมายของคำว่า “ผักปลอดสารพิษ” คือ ผักที่ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงและไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืชทุกชนิดแต่ใช้วิธีอื่นๆ ที่ปลอดภัยแทน มากที่สุด ร้อยละ 64.4 รองลงมาคือ ผักที่ใช้ยาฆ่าแมลงจำนวนน้อยที่ส่วนมากยอมรับว่าปลอดภัยหรือไม่ใช้เลย ร้อยละ 18.5 และผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ล้างยาฆ่าแมลงออกแล้ว ร้อยละ 17.1 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างเรียงลำดับความรุนแรงของอันตรายที่เกิดจากสารพิษตกค้าง ซึ่งจะเป็นผลต่อสภาพร่างกายของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ เกิดการสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ร้อยละ 76.7 รองลงมา คือ มีผลต่อทารกในครรภ์มารดา ร้อยละ 9.6 อันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา ร้อยละ 7.5 และมีผลทำให้ระบบความจำ การทำงานลดลง ร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

ระดับความรุนแรงมาก คือ อันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา ร้อยละ 34.2 รองลงมาคือ เกิดการสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆ ร้อยละ 23.3 และมีผลทำให้ระบบความจำการทำงานลดลง มีผลต่อทารกในครรภ์มารดา ร้อยละ 21.2

ระดับความรุนแรงน้อย คือ อันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา ร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ มีผลทำให้ระบบความจำการทำงานลดลง ร้อยละ 33.6 และมีผลต่อทารกในครรภ์มารดา ร้อยละ 24.7

ระดับความรุนแรงน้อยที่สุด คือมีผลต่อทารกในครรภ์มารดา ร้อยละ 44.5 รองลงมา คือ มีผลทำให้ระบบความจำการทำงานลดลง ร้อยละ 39.0 และมีอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา ร้อยละ 16.4

กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ จากวิทยุและโทรทัศน์ ร้อยละ 32.2 รองลงมาคือ บุคลากรทางสาธารณสุข เช่น แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 20.7 วารสารและสิ่งตีพิมพ์ ร้อยละ 18.4 ญาติ/เพื่อน ร้อยละ 13.5 และลักษณะผลิตภัณฑ์ผักปลอดสารพิษที่วางจำหน่ายโดยตรง ร้อยละ 11.5 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง คิดว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่มีผลต่อการบริโภคผักปลอดสารพิษ กล่าวคือ มีผลมากกับชีวิตประจำวัน ผู้บริโภคควรเอาใจใส่และดูแลตนเองโดยการแสวงหาความรู้ ร้อยละ 76.7 รองลงมา คือ มีผลบ้างแต่ไม่มาก ร้อยละ 14.4 และไม่มีผล ร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสื่อต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อการเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 87.0 รองลงมาคือมีประโยชน์ปานกลาง ร้อยละ 11.5 และมีประโยชน์มาก ร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีบริเวณบ้านหรือพื้นที่มีการปลูกผักพื้นบ้านหรือผักปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง ร้อยละ 98.6 ไม่มีเพียงร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความรู้ พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 ความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเรื่อง ความรู้ การบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าจะได้ผ่านการอบรมโครงการพืชผักอาหารปลอดภัย จากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จากเทศบาลตำบลท่าศาลา จึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ในระดับหนึ่ง ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา ซึ่งความรู้เรื่องดังกล่าวเกิดจากกลุ่มเวลาทั้งปัจจัยภายในและภายนอก เช่น บุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน ในหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนและการดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของพรธิดา สุวรรณรัตน์ (2539) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และการปฏิบัติในการบริโภคผักและผลไม้ในระดับปานกลาง แตกต่างกับสุทธิดา ศิริธนวนากุล (2544) พบว่า แม่บ้านกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยในระดับสูง แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอิสระสินทรกุล (2547) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ ระดับความรู้มาก

ดังนั้นควรมีการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ ผู้บริโภคเกี่ยวกับเรื่องผักปลอดสารพิษ ผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ จัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับข้อมูลผักปลอดสารพิษ จัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในห้างสรรพสินค้าหรือแหล่งจำหน่าย หรือ ณ สถานที่ที่เป็นจุดศูนย์รวมของหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษให้มากยิ่งขึ้น

5.2.2 พฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริโภคผักปลอดสารพิษอาจไม่แสดงผลให้เกิดการเจ็บป่วย จึงไม่สามารถระบุนว่าการเจ็บป่วยมีสาเหตุมาจากสารพิษตกค้างที่รับประทานเข้าไปเพียงอย่างเดียว กลุ่มตัวอย่างจึงไม่เห็นความสำคัญหรือไม่ให้สนใจเท่าที่ควรในการปฏิบัติเรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษตกค้างในผักและผลไม้ ปัจจุบันซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นยุคที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมระบบใหม่ รวมทั้งการพัฒนาด้านการสื่อสารและคมนาคมเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก มีการนำเอาวัฒนธรรมตะวันตกพร้อมกับระบบการผลิต เพื่อการขยายมากขึ้น ทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วและกว้างขวาง จนมีผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคอาหาร และความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร โดยจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้มีผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภคอาหาร โดยมีการพึ่งพิงอาหารจากระบบตลาดมากขึ้น วิถีชีวิตเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมในชนบทสู่สังคมเมืองและระบบการผลิตแบบใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการผลิตทางการเกษตร กระบวนการแปรรูปอาหาร การเก็บรักษาและการบรรจุภัณฑ์ มีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืชและสารเคมีสังเคราะห์มากขึ้น (วิมลรัตน์ จงเจริญ, 2543) มีการแสวงหาความสะดวกสบายในการซื้ออาหารที่ง่ายต่อการปรุงและประหยัดเวลา ทำให้เกิดความต้องการอาหารประเภทสำเร็จรูป อาหารกึ่งสำเร็จรูปและอาหารพร้อมปรุงมากขึ้น นิยมบริโภคอาหารปรุงสำเร็จจากกรณีขึ้นร้านแผงลอยตามที่สาธารณะ สวนอาหาร ภัตตาคารตั้งแต่ขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ อีกประการหนึ่งที่เป็นบริบทของพื้นที่พบว่า แหล่งที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษมีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยในพื้นที่ทำให้หายากเวลาจะเลือกบริโภค จากข้อจำกัดและปัจจัยในพื้นที่ทำให้ความรู้ที่ได้รับมาไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการบริโภค ซึ่งต้องอาศัยความรู้เชิงลึกหรือแยกแยะทำให้เกิดผลต่อการเลือกและตัดสินใจ ซึ่งเทศบาลตำบลท่าศาลาก็มีการเปลี่ยนแปลงในด้านดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดยมีพื้นที่การเพาะปลูกที่ลดลง การพึ่งพาแหล่งอาหารจากภายนอกเข้าสู่พื้นที่มากขึ้น มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงเพิ่มขึ้น ทำให้พฤติกรรมการบริโภคของประชาชน ต้องแสวงหาความสะดวกสบายในการซื้ออาหารที่ง่ายต่อการปรุง และประหยัดเวลาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษานี้พบว่า พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของกลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านซื้อผักปลอดสารพิษมาบริโภคในครั้งแรก ได้แก่ เป็นผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว โดยช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาในรอบ 3 เดือน บริโภคผักปลอดสารพิษความถี่โดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง (มี) และในการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษ เลือกยี่ห้อหรือตราผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ ส่วนเหตุผลสำคัญที่สุด ซึ่งทำให้เลือกผักปลอดสารพิษยี่ห้อดังกล่าวข้างต้น เพราะไว้ใจได้ว่าปลอดสารพิษจริง

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษเรื่องยี่ห้อและบรรจุภัณฑ์เป็นมูลเหตุที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษมาก และชนิดผักที่ซื้อเป็นประจำ ได้แก่ ผักคะน้า ผักกาดขาวและผักบุ้ง ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษบ่อยครั้งมากขึ้นเพียงใดในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาโดยเฉลี่ย สัปดาห์ละ 1

มือ รองลงมา สัปดาห์ละ 2-3 มือ และสถานที่ที่ซื้อผักปลอดสารพิษเป็นประจำ ได้แก่ ซูเปอร์มาร์เก็ตที่ใกล้บ้าน ตลาดสดขนาดใหญ่และตลาดสดทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่อง การบริโภคผักที่เป็นพืชผักพื้นบ้านที่ปลูกในพื้นที่หรือนำมาจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผักชะอม ผักคำลิง ฯลฯ ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา เคยเป็นบางครั้ง รองลงมา เคยเป็นประจำหากมีโอกาส ส่วนการซื้อผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ผู้ซื้อ คือ แม่บ้านพ่อบ้าน และบุตร ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ เรื่อง โอกาสเลือกบริโภค ระหว่างผักพื้นบ้านที่อยู่ในบริเวณบ้านกับผักที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างจะเลือกผักพื้นบ้านมากกว่า รองลงมา เลือกผักพื้นบ้านหรือผักที่ปลอดสารพิษที่จำหน่ายจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างเคยตรวจหาสารพิษในเลือด โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือจากหน่วยงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิดา ศิริชนานกุล (2544) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในระดับต่ำ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ปวธร เดชาธิระวงศ์ (2545) พบว่า ผักที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคมากที่สุด คือ ผักบุ้ง แดงกวา ผักคะน้า ผักกาดขาว ถั่วฝักยาว ตามลำดับ โดยคำนึงถึงด้านคุณค่าทางโภชนาการ รสชาติของผักเป็นสำคัญ ส่วนเหตุผลด้านการหาซื้อ การปรุงอาหารได้หลากหลาย ความปลอดภัยจากสารเคมีก็เป็นเหตุผลที่สำคัญรองลงมา ลักษณะการบริโภคผักมีทั้งแบบรับประทานเป็นผักสดและนำมาปรุงเป็นอาหาร ความถี่ในการซื้อผักส่วนใหญ่ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยผักที่ซื้อ 1 - 3 ชนิดต่อครั้ง ปริมาณที่ซื้อต่อครั้งน้อยกว่า 500 กรัม และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่ซื้อผักน้อยกว่า 30 บาทต่อครั้ง สถานที่ที่นิยมซื้อผัก ได้แก่ ตลาดสดและห้างสรรพสินค้า เหตุผลที่ผู้บริโภคซื้อจากตลาดสดเพราะสะดวก ใกล้บ้าน มีผักให้เลือกหลากหลายและมีความสด ส่วนเหตุผลที่ผู้บริโภคซื้อจากห้างสรรพสินค้าเพราะสะดวก สะอาดและมีผักหลากหลายให้เลือก โดยผู้บริโภคผักมีการรับรู้ข้อมูลจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และมีความมั่นใจในมาตรฐานการรับรองคุณภาพและความปลอดภัยของผักจากองค์การอาหารและยา (อย.) มากกว่าองค์กรอื่นๆ รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิดา ศิริชนานกุล (2545) พบว่ามีพฤติกรรมบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างในระดับต่ำ แตกต่างกับการศึกษาของพรธิดา สุวรรณรัตน์ (2539) พบว่า แม่บ้านมีความรู้และการปฏิบัติในการบริโภคผักและผลไม้ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากมีการศึกษาต่างพื้นที่กันทำให้การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านความรู้เรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน

การเปลี่ยนแปลงระบบพื้นฐานของลักษณะพื้นที่ ทำให้มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะบริบทและวิถีชีวิต ซึ่งมีผลพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยเช่นกัน

5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษานี้พบว่าจากผลการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน นั้น พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ เพศ สถานะ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่แตกต่างกัน จะมีระดับความรู้การบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการอบรมโครงการพืชผักอาหารปลอดภัย ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลา ทำให้มีความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ และนำไปปฏิบัติเพื่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว ตลอดจนเป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรมที่ถูกต้องในฐานะผู้นำด้านสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาสุทธิดา ศิริธนากุล (2545) พบว่า ปัจจัยนำได้แก่ความรู้ ปัจจัยเสริมได้แก่ การได้รับคำแนะนำ คำบอกกล่าวจากบุคคลรอบข้าง ปัจจัยเอื้ออำนวยได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ พรธิดา สุวรรณรัตน์ (2539) พบว่า แม่บ้านที่มีอายุและการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความรู้ในการบริโภคผักและผลไม้แตกต่างกัน โดยความรู้ในการบริโภคผักและผลไม้ของแม่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการบริโภคผักและผลไม้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาใคร่ขอเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากการศึกษาคั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในเรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะได้รับการศึกษาระดับเพียงระดับประถมศึกษามากที่สุด ถึงร้อยละ 56.8 (ตาราง 3) แต่ก็ได้ผ่านการอบรมโครงการพืชผักอาหารปลอดภัยจากกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา แต่ก็ยังมีพฤติกรรมบริโภคผักปลอดสารพิษ อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่ากระทรวง

เกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข ควรมีการสนับสนุนและตระหนักถึงประโยชน์การบริโภคผักปลอดสารพิษ และควรส่งเสริมผู้ผลิตให้ผักปลอดสารพิษมีเครื่องหมายที่ได้มาตรฐานวางขายในท้องตลาดให้มากขึ้น ส่งเสริมให้มีการปลูกผักปลอดสารพิษและขยายการตลาดให้ครอบคลุมทุกชุมชน และเมื่อมีการเพาะปลูกมากขึ้นจะทำให้ราคาผักปลอดสารพิษในท้องตลาดไม่แพงเกินไป ประชาชนสามารถหาซื้อบริโภคได้ง่ายขึ้น

2. หน่วยงานของรัฐ ควรมีการควบคุมราคาของผักปลอดสารพิษให้ได้มาตรฐานและไม่แพงเกินไป เพื่อประชาชนจะได้มีโอกาสบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างทั่วถึง

3. จากการศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับการบริโภคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้แก่ประชาชนให้ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยอย่างทั่วถึง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น เช่น การรับรู้สุขภาพของตนเอง ทักษะการตัดสินใจที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกบริโภค เป็นต้น ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ และอะไรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ตลอดจนความตระหนักทางพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันอันตรายสารพิษตกค้างในอาหารประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น อาหารสัตว์ อาหารแปรรูป

2. ควรมีการศึกษาหาความสัมพันธ์กับการสำรวจหาสารพิษในผักที่จำหน่ายในพื้นที่ และตรวจหาสารพิษในเลือดของประชาชน เพื่อเฝ้าระวังทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตลอดจนเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชนในพื้นที่ต่างกัน

3. ควรศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษในพื้นที่อื่นๆ เช่น เขตเมือง กึ่งเมือง และชนบท เพื่อสามารถแสดงภาพรวมทุกพื้นที่

4. ควรศึกษาถึงแนวโน้มความต้องการผักปลอดสารพิษของผู้บริโภค เพื่อประโยชน์แก่ผู้ผลิต และผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความสมดุลกับความต้องการของตลาด

5.3.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. ได้ทราบพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. ได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับพฤติกรรมการบริโภคพืชผักปลอดสารพิษของประชาชน ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4. ได้แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมในการบริโภคผักปลอดสารพิษของประชาชนตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เพิ่มมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved